ГЛОСАРІЙ

Арт-терапія – напрям психокорекції, заснований на використанні мистецтва і творчості для поліпшення психоемоційного стану.

Асертивність – здатність людини впевнено і з гідністю відстоювати власні права та висловлювати свої думки, почуття й потреби, не порушуючи при цьому особистих кордонів інших людей; «золота середина» між пасивною та агресивною поведінкою.

Безпечне освітнє середовище – це сукупність умов у закладі освіти, що запобігають заподіянню учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та моральної шкоди, забезпечуючи атмосферу довіри та психологічного комфорту.

Булінг (цькування) – діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Волонтерство – добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється шляхом надання допомоги тим, хто її потребує; в освітньому контексті є потужним ресурсом для формування емпатії, активної громадянської позиції та соціальної відповідальності учнів.

Walk and Talk (Ходи і говори) – це динамічна форма навчальної взаємодії, що передбачає обговорення певної теми, питання або проблеми під час спільної прогулянки (парами або в малих групах). Такий підхід сприяє кращому засвоєнню інформації завдяки руховій активності, знижує рівень стресу та створює менш формальну, довірливу атмосферу для комунікації.

Гаджет – сучасний портативний електронний пристрій (смартфон, планшет, смарт-годинник тощо), що виконує обмежене коло завдань та використовується в освітньому процесі як інструмент для пошуку інформації, комунікації або навчання.

Динамічна пауза – короткочасна фізична активність під час навчання для зняття втоми та відновлення працездатності.

Добробут (Well-being) – стан людини, що включає фізичне здоров'я, психологічний комфорт, соціальну реалізацію та фінансову стабільність.

Домедична допомога – невідкладні дії для порятунку життя та здоров'я потерпілого до приїзду медичних працівників.

ДСНС (Державна служба України з надзвичайних ситуацій) – центральний орган виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сферах цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки.

ДЮРП (Дружини юних рятувальників-пожежних) – добровільні об'єднання учнів, які створюються з метою виховання в молоді культури безпечної життєдіяльності, навчання правилам пожежної та мінної безпеки, наданню домедичної допомоги, а також популяризації професії рятувальника.

Екологічна безпека – стан захищеності людини та довкілля від негативного впливу антропогенних та природних факторів.

Емоційний інтелект (EQ) – здатність розуміти власні та чужі емоції, керувати ними та використовувати для вирішення завдань.

Здоров'язбережувальні технології – система заходів, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я учасників освітнього процесу.

Квест (освітній) – інтерактивна ігрова форма навчання, що поєднує в собі елементи змагання, логічні завдання та активний рух для досягнення певної навчальної мети.

Kernel активності (ядро активності) – це ключова, змістовно завершена дія або інтерактивна вправа, яка становить основу уроку. Вона спрямована на безпосереднє відпрацювання конкретної навички (наприклад, моделювання виходу з небезпечної ситуації або вправа на саморефлексію), навколо якої інтегруються теоретичні знання та допоміжні методи навчання.

Кібербулінг – це різновид цькування із застосуванням цифрових технологій (соціальних мереж, месенджерів, ігрових платформ та мобільних телефонів), що включає поширення неправдивої інформації, образливих повідомлень, залякування або оприлюднення приватних даних з метою приниження особистості.

Кібергігієна – правила безпечної поведінки в цифровому просторі для захисту даних та запобігання небезпекам в Інтернеті.

Компетентнісний дизайн уроку – проєктування навчання, спрямоване на розвиток здатності застосовувати знання у реальному житті.

Командні практики – це методи і форми спільної діяльності групи учнів, спрямовані на досягнення загальної мети, що сприяють розвитку навичок кооперації, конструктивного розподілу ролей, взаємопідтримки та колективної відповідальності.

Критичне мислення – це здатність людини об'єктивно аналізувати інформацію, оцінювати її достовірність та логічність, виявляти приховані маніпуляції та ухвалювати на основі цього обґрунтовані рішення.

Медіаграмотність – уміння критично аналізувати інформацію та відрізняти факти від маніпуляцій чи фейків.

Медіація – метод розв'язання конфліктів за допомогою нейтральної третьої сторони.

Mood Meter (Вимірювач настрою) – візуальний інструмент для розвитку емоційної самосвідомості, що являє собою систему координат, де емоції класифікуються за рівнем приємності (енергії) та інтенсивності. Допомагає учням розпізнавати, називати та розуміти власні почуття, а також добирати стратегії для їх регулювання.

Ненасильницьке спілкування (ННС) – метод комунікації, заснований на емпатії, повазі та безконфліктному вираженні потреб.

Педагогіка партнерства – взаємодія між учителем, учнем і батьками, заснована на довірі та спільній відповідальності.

Резильєнтність (психологічна стійкість) – здатність людини адаптуватися до складних обставин та відновлюватися після стресу.

Рефлексія – це здатність людини до самоаналізу власних думок, емоцій та вчинків; усвідомлення свого внутрішнього стану та набутого досвіду для подальшого саморозвитку та оцінки результатів діяльності.

Самореалізація – процес розкриття та повного втілення людиною власних талантів, здібностей та потенційних можливостей у професійній діяльності, творчості чи особистому житті.

Соціалізація – це безперервний процес засвоєння людиною системи знань, норм, цінностей та соціального досвіду, які дозволяють їй повноцінно функціонувати та взаємодіяти в суспільстві.

Соціально-емоційне навчання (СЕН) – процес розвитку навичок самосвідомості, самоконтролю та міжособистісної взаємодії.

Спілкування – складний багатоплановий процес встановлення і розвитку контактів між людьми, що включає обмін інформацією (комунікацію), вироблення спільної стратегії взаємодії (інтеракцію) та сприйняття й розуміння іншої людини (перцепцію). В освітньому процесі воно базується на принципах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, емпатії та відкритості.

Сталий розвиток – концепція розвитку, що забезпечує потреби сучасників без шкоди для майбутніх поколінь.

Стрес – це стан психічного та фізичного напруження, що виникає як захисна реакція організму на зовнішні подразники (стресори), складні життєві ситуації або зміни, що потребують адаптації.

Тренінг – це форма інтерактивного навчання, спрямована на відпрацювання конкретних практичних навичок, зміну поведінкових моделей та розвиток особистісних якостей через активну участь, групову взаємодію та обмін досвідом.

Укриття (сховище) – спеціально обладнане приміщення або споруда, призначена для захисту учасників освітнього процесу від небезпечних факторів (обстрілів, уламків тощо) у разі виникнення надзвичайних ситуацій чи оголошення повітряної тривоги.

Фасилітатор – це фахівець (зокрема вчитель), який не просто передає знання, а організовує та спрямовує процес групового обговорення так, щоб учасники могли ефективно взаємодіяти, самостійно знаходити рішення та досягати поставленої мети в атмосфері поваги та конструктиву.

Фінансова грамотність – рівень знань, що дозволяє ефективно керувати грошима та ресурсами.

Формувальне оцінювання – інтерактивне оцінювання прогресу учнів для корекції стратегії навчання.

Цифрові помічники – сервіси і платформи для візуалізації матеріалу та гейміфікації навчання.